

Inbreng Tweede Kamerverkiezingen 2025 MVO Nederland

Het bedrijfsleven biedt de oplossing voor een aantal grote uitdagingen waar we in Nederland voor staan. Steeds meer bedrijven willen namelijk bijdragen aan een duurzame economie. Maar hun ambities stuiten nu nog op een oneerlijk speelveld, veranderend beleid en gebrek aan samenwerking. Terwijl juist ondernemerschap en samenwerking het verschil kunnen maken. Ondernemers staan centraal in alle transitie waar we samen voor staan. Die ondernemers willen die transitie ook oppakken.

Hieronder brengen we punten uit onze achterban onder uw aandacht. Deze dragen bij aan het oplossen van knelpunten in onze economie. Omgezet in beleid biedt dat kansen voor een bedrijfsleven waar winst en positieve impact elkaar versterken.

Over MVO Nederland

MVO Nederland helpt bedrijven om duurzaam te groeien én concurrerend te blijven in een economie die verandert. Met praktische programma's, strategische samenwerkingen en krachtige public affairs realiseren we een eerlijk speelveld en zichtbare impact. Zo maken we duurzaam ondernemen de norm – zowel in de markt als in beleid.

Biodiversiteit

Door de uitdagingen in de landbouwsector lijkt het soms alsof de boer de natuur per definitie in de weg zit. Maar boeren zijn juist de sleutel tot herstel van de natuur en biodiversiteit. Dat vraagt om een ander type boer dan waar het huidige beleid op is gericht: boeren die samenwerken met de natuur, in plaats van ertegenin.

Schaal biologische landbouw

Maak biologisch het nieuwe normaal. Voer en breid daarom het [Actieplan Biologisch](#) uit en richt het beleid op verdrievoudiging van het biologische areaal tot 15% van het totaal in 2030. De belangrijkste knoppen om aan te draaien zijn:

- 1) Zet marktpartijen in voor schaal, samenwerking en afzet.
- 2) Maak geld vrij voor ketens die boeren, inkopers en verwerkers verbinden.
- 3) Investeer in omschakeltrajecten naar o.a. natuurinclusieve landbouw en maak ruimte voor nieuwe verdienmodellen.

Zet in op biobased bouwen

Biobased bouwen is een meervoudige oplossing: het beperkt onze afhankelijkheid van fossiele grondstoffen, draagt bij aan het oplossen van het stikstofprobleem en biedt zekerheid richting de boeren. Daarbij gaat het niet alleen om het gebruik van biobased bouwmaterialen, maar ook om het integreren van natuur in ontwerp, infrastructuur en omgeving. We moeten af van het denken in óf bakstenen óf groen – de toekomst ligt in hun verweving. Werk daarom aan:

- 1) Het [opschalen van vezelgewassen](#): werk naar 50.000 hectare van gewassen als vlas, hennep en olifantsgras in 2030.
- 2) [Ketenregie van grondstof tot ontwerp](#): creëer markten om vraag en aanbod bij elkaar te brengen en op te schalen.

Normeer, beprij en beloon herstel

Op dit moment geeft de overheid jaarlijks [miljarden](#) uit aan subsidies die juist bijdragen aan biodiversiteitsverlies – bijvoorbeeld via steun aan intensieve landbouw, fossiele brandstoffen en vervuילend transport. Internationaal gemaakte afspraken verplichten ons om deze subsidies af te bouwen. Breng daarom in kaart welke subsidies schadelijk zijn voor natuur en milieu, en maak zo snel mogelijk een concreet plan om ze stapsgewijs uit te faseren.

Een ‘bestrijdingsmiddelenheffing’ naar [Deens voorbeeld](#) stimuleert boeren om minder gif te gebruiken. Dit helpt zowel om gezondheidsproblemen te verminderen als om de biodiversiteit te versterken – twee grote maatschappelijke problemen die om een oplossing vragen. De opbrengsten van deze heffing vloeien niet naar de algemene middelen, maar worden ondergebracht in een speciaal transitiefonds. Uit dit fonds ontvangen boeren financiële compensatie via een lagere grondbelasting of gerichte subsidies.

Boeren kunnen ook bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke problemen: denk aan koolstofopslag en het herstellen van de natuur. Beloon die inzet door duurzame pachtvoorwaarden aan ecosysteemdiensten op Rijksgronden te koppelen. Richt een Rijksbreed Groen Ontwikkelfonds (RGO) op, naar voorbeeld van het [GOB](#) (Groen Ontwikkelfonds Brabant).

Circulaire Economie

Om minder afhankelijk te zijn van risicovolle landen (lees [column](#)) is er maar één weg vooruit: de circulaire economie. Door grondstoffenverbruik te verminderen, hergebruik en recycling te ondersteunen, en vervuilende import te beperken, verzilvert Nederland economische autonomie. Ook grote bedrijven [vragen om actie](#). Het is daarom tijd de spelregels te veranderen en de circulaire economie uit de impasse te halen. Veranker de circulaire businesscase in beleid met normen, beprijzing en stimulering. Zet verouderde regelgeving aan de kant en breng ambitieuze nieuwe plannen hiervoor in de plaats.

Zet een rem op vervuilende import

De opkomst van vervuilende ultra fast fashion en spotgoedkoop recyclaat uit landen als China ondermijnt onze circulaire economie, zegt o.a. [de ILT](#). Nederlandse recyclers en circulaire bedrijven vallen om, terwijl niet-conforme producten vrij spel hebben. De roep voor een eerlijk speelveld [is groot](#).

- 1) Stel paal en perk aan deze ondermijnende import. Gebruik hiervoor EU-instrumenten zoals CBAM en ESPR, aangevuld met nationaal beleid.
- 2) Volg het voorbeeld waar het Franse parlement unaniem steun voor heeft uitgesproken: een anti ultra fast fashion wet. Hierin verbieden ze reclame voor Chinese bedrijven als SHEIN en Temu en zetten ze een heffing op wegwerpkleding.

Benut het Digitaal Product Paspoort voor de materialentransitie

De plastictafel, met daarin de hele industrie vertegenwoordigd, heeft unaniem een circulaire hefboom gepresenteerd als aanjager van de materialentransitie. Op basis van het Digitaal Product Paspoort uit Europa leveren sectoren een afdracht aan een transitiefonds o.b.v. het aandeel nieuw fossiel plastic in een product. Deze middelen worden vanuit dit fonds geïnvesteerd in het versnellen van de circulaire economie door bijvoorbeeld de kosten van recyclers en biobased bedrijven te verlagen. Het Digitaal Product Paspoort biedt een unieke kans om de materialentransitie te sturen en geld op te halen voor investeringen. Werk de circulaire hefboom verder uit naar een krachtige wet vanaf 2027.

Gebruik alle circulaire strategieën

Kies voor slimme maatregelen:

- 1) **Refuse:** herintroduceer de verbruikersbelasting op verpakt mineraalwater (uitzondering aanwezig sinds 2024) en investeer in publieke watertappunten. Leidingwater is 300x minder CO2-vervuilend dan verpakt mineraalwater.
- 2) **Redesign:** verplicht een aandeel recyclaat in producten om een afzetmarkt te garanderen voor circulaire spelers. Begin bij textiel.
- 3) **Recyclen:** Voer een verbrandingsverbod in op recyclebare materialen vergelijkbaar met die in Vlaanderen.
- 4) **Re-use:** schrap de dubbele btw op producten die voor hergebruik en refurbishment opnieuw op de markt worden gezet.
- 5) **Innovate:** breid de SDE++-middelen uit naar circulaire doeleinden om daarmee materialentransitie aan te jagen.

Nieuwe verdienvermogens

Een duurzame economie kan alleen bereikt worden als duurzaam ondernemen ook een echte businesscase krijgt. Daarom moeten de spelregels van de economie anders.

Stimuleer vraag en aanbod via normeren en beprijzen

Een goed voorbeeld van hoe normering duurzame marktcreatie in de hand werkt is de voorheen verplichte warmtepomp. Door de verplichting bij nieuwbouw per 2026 groeide de verkoop van warmtepompen hard, maar na de afschaffing [kelderde deze met 30%](#). Om een duurzame economie te bereiken, is normering dus cruciaal.

- 1) Een [verbod op verbranden van recyclebare producten](#): er wordt nog veel textiel maar ook andere recyclebare producten verbrand. Deze grondstoffen moeten terug de cyclus in.
- 2) Een [vleestaks](#): dit zorgt direct voor minder vleesconsumptie, is goed voor de volksgezondheid, en de opbrengsten kunnen het inkomen van de boer verbeteren.
- 3) [Verbied stoffen als glyfosaat en PFAS](#): de schadelijke werking van deze stoffen op natuur én volksgezondheid is al lang duidelijk, en ook de Tweede Kamer is voor een verbod.
- 4) Een [verbod op fossiele reclame](#): de gemeente Den Haag doet dit al sinds januari dit jaar. De bezwaren van de reisbranche tegen het verbod hielden bij de rechter [geen stand](#).
- 5) Breng de afgeschafte [CO2-heffing](#) terug: de afschaffing zorgt opnieuw voor onzekerheid, en bedrijven die hebben geïnvesteerd in verduurzaming kunnen dit niet terugverdienen.

Bouw schadelijke subsidies af

Er zijn subsidieregelingen die zorgen voor een ongelijk speelveld voor bedrijven en boeren die al wel schoon en natuurinclusief werken. Dit zijn fossiele regelingen en subsidies in de landbouwsector, zoals prikkels voor pesticidegebruik en schaalvergroting, die schadelijk zijn voor natuur en biodiversiteit. Het is niet logisch dat er geld wordt gestoken in de verduurzaming van de economie, maar ook de vervuilende industrie en intensieve veehouderij wordt ondersteund. Kom daarom met een helder afbouwpad voor deze schadelijke en fossiele subsidies. De bouwstenen hiervoor staan in het rapport '[Belastingen in maatschappelijk perspectief](#)'.

Kies wie ruimte krijgt

Én de bestaande industrie overeind houden én de nieuwe industrie laten groeien kan niet. Buiten de beperkte milieuruimte is er ook een tekort aan fysieke ruimte, netcapaciteit en arbeidskracht. Daarom moeten er strategische keuzes worden gemaakt over welke sectoren we ruimte geven. Uit [onderzoek](#) blijkt dat de dienstensector en maakindustrie het meest efficiënt omgaan met schaarse middelen, terwijl de chemische en basismetaalindustrie, raffinage en landbouw minder bijdragen aan een efficiënte economie. We moeten daarom kritisch kijken naar in hoeverre deze sectoren in de huidige vorm nodig en toekomstbestendig zijn, en het beleid daaraan aanpassen.

- Gebruik de ruimte die vrijkomt door de uitkoopregeling van boeren om [ruimte te geven aan de circulaire economie](#). Circulaire processen als de opslag en verwerking van onder andere biobased grondstoffen [vragen namelijk om transitieruimte](#).
- Geef de ruimte die vrijkomt in industriële clusters met [voorrang aan bedrijven met een duurzaam businessmodel](#). Zo geven we ruimte aan de industrie van de toekomst.